

EKSEMPEL: UNGARN 1968

I en børnehave har den ledende pædagog arbejdet med en gruppe af børn i længere tid og har derved oparbejdet et tillidsforhold til børnene. Gruppen af børn bliver nu opdelt i tre mindre grupper, hvorefter de bliver introduceret til dagens aktivitet, som er at arbejde med kulørt modellervoks. Da børnene ser det kulørte modellervoks, er de nysgerrige og ivrige efter at komme i gang.

Den ene gruppe udsættes for en demokratisk ledelse, den anden for en autoritær ledelse, mens lederen i den sidste gruppe forholder sig passivt og uengageret i form af passiv ledelse (*laissez-faire*). Børnene filmes og interviewes undervejs i forsøget.

Den demokratisk ledede gruppe

Pædagogen stimulerer børnenes interesse ved at diskutere, hvad man kan lave af vokset. Temaet for figurerne er "påske", og de fleste forslag fra børnene accepteres, mens pædagogen kommer med anvisninger og vejleder børnene. Børnene roses og deres frembringelser anerkendes.

Når pædagogen ikke er til stede, arbejder børnene videre og snakker indbyrdes om, hvordan de bedst laver deres figurer. De glæder sig til at vise deres figurer frem. Alle børn er produktive og der fremstilles et stort antal forskelligartede figurer i alle farver.

Ved interviewet er børnenes holdning til pædagogen meget positiv. Børnene kan lide hende og viser varme følelser og stor respekt.

Den autoritært ledede gruppe

Pædagogen afviser børnenes interesse og instruerer dem nøje i, hvad de skal lave. De må kun lave røde æg og det skal gøres hurtigt og præcist, og der må ikke snakkes. De må ikke pille ved vokset, og de skal straks gå i gang med det voks, hun udleverer.

Der er ingen ros og anerkendelse, kun rettelser og kritik. Pædagogen påpeger, at det ikke går hurtigt nok og kritiserer æggenes form. Efter nogen tid er der en enkelt, som fremhæves frem for de andre børn. Hendes æg er "pæne" og hun "arbejder hurtigt". Hun får som den eneste lov til at bruge flere farver. Produktionen af æg er rimelig, men samlet set ikke så stor som produktionen hos den demokratisk ledede gruppe.

Når pædagogen ikke er til stede kritiserer børnene hinanden. De kontrollerer hinandens resultater og bemærker, hvis sidemanden ikke laver sit arbejde ordentligt. De frygter tydeligvis reaktionen fra pædagogen. Det barn, som blev udvalgt af pædagogen, føler sig hævet over de andre og man kan fornemme, at der er stor misundelse. Flere siger, at "jeg er da også dygtig" og "jeg arbejder da også hurtigt". Børnene taler i et frygtsomt og hviskende tonefald. De arbejder energisk, men uden glæde.

Ved interviewet er børnenes reaktion blandet, men overvejende kritisk. Enkelte mener, at hun "gør det nemt for os". De fleste synes, hun er "dårlig" eller "uretfærdig". Hun bliver også brugt som negativ reference: "når jeg bliver stor, vil jeg ikke være som Katie" (pædagogens navn).

Den passivt ledede gruppe (*laissez-faire*)

Pædagogen forholder sig passiv, da hun kommer ind. Ingen instrukser eller opmuntringer. Børnene finder selv ud af at anvende det kulørte modellervoks. På spørgsmål om, hvad de skal lave eller hvad de må gøre, smiler hun bare venligt og lader dem selv bestemme.

Børnene modtager ingen respons på deres aktivitet. Hverken ros eller kritik.

Når pædagogen ikke er til stede, hersker der totalt anarki. Børnene kaster med ler og hujer og råber. Der er intet system og det er tydeligt, at flere børn er frustrerede. Der er tydelig uoverensstemmelse mellem deres tanker, handlinger og følelser. De er på skift glade og grinende, men også ved at græde. De deltager, men er på samme tid utrygge. Der er magtkampe og drillerier. Alle de sociale processer udfolder sig og lokalet bærer stærkt præg af de manglende regler. Der er lerklatte over alt på gulv og væg og kun nogle få påskefigurer.

Ved interviewet er børnene positive omkring pædagogen. Hun er sød, fordi det er "sjovt" og hun "giver lov" og "ikke straffer". Børnene er ikke så klare i deres udsagn. Det er som om de ikke vil sige noget negativt.